

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 4275
Tarih : 06.02.2024

9553

Özgül SAKİ
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen soruların **İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Özgül Saki
İstanbul Milletvekili

6 Şubat 2023'te Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde yaşanan iki deprem, 11 kentte milyonlarca kişiyi etkilemiştir. 20 Şubat 2023 tarihinde ise Hatay merkezli iki yıkıcı deprem daha meydana gelmiştir. Bölgedeki pek çok ülkede hissedilen sarsıntılar, dünya kamuoyunda Türkiye-Suriye depremi olarak kayıtlara geçmiştir. Türkiye'de depremin etkisi en çok Kahramanmaraş, Hatay, Diyarbakır, Adıyaman, Şanlıurfa, Malatya, Osmaniye, Kilis, Adana üzerinde hissedilirken Kuzey ve Doğu Suriye'de ise Halep, İdlib, Azez, Afrin ve Hama bölgelerinde büyük bir yıkım yaşanmıştır. Depremin etkilerinin en ciddi biçimde hissedildiği iller, aynı zamanda mülteci ve göçmen nüfusun yoğun olarak yaşadığı şehirlerdir. Resmi rakamlara göre, bölgede Geçici Koruma Statüsüyle (GKS) bulunan Suriyelilerin nüfusu 1.738.035'dir. Bu rakam Türkiye'de yaşayan GKS sahibi Suriyelilerin %49,64'üne tekabül etmektedir. Türkiye'de GKS ile kayıtlı Suriyelilerin neredeyse yarısı depremden doğrudan etkilenmiş durumdadır. Ancak depremin ilk gününden itibaren baroların ve çeşitli sivil toplum örgütlerinin raporları göstermektedir ki acil yardımların ulaştırılmasında, Suriyeli nüfus görünmezleştirilmiş ve ciddi ayrımcılıklara maruz kalmıştır Söz konusu Suriyeliler olduğunda, acil insani yardımın ayırım gözetmeme ve tarafsızlık ilkelerine riayet edilmemiştir. (*Göç Araştırmaları Derneği, Mart 2023 Göç ve Deprem – Durum Tespit Raporu*)

Sığınmacı Hakları Platformu'ndan edinilen bilgiye göre depremin etkilediği 11 ilde yaklaşık 1 milyon 700 bin Suriyeli mülteci yaşamakta idi. Geçici koruma kapsamında olan Suriyelilerin 400 bini ise depremden doğrudan ve ağır biçimde etkilenmiştir. Özellikle Antakya merkez, Reyhanlı, İslahiye, Nurdağı ve Kahramanmaraş'ı kapsayan bölgede yaşayan mülteciler yer değiştirmek durumunda kalmıştır.

Normal şartlar altında bile toplumda dışlanma ile karşılaşan ve kaynaklardan yoksun bırakılan göçmen ve mültecilerin barınma ve yerinden edilme krizinden çok daha derinden etkilendikleri bilinmektedir. Bölgede yer alan Geri Gönderme Merkezleri'nde idari gözetim altındakilerin, geçici barınma merkezlerinde yaşayanların durumları hakkında, yetkili makamlardan herhangi

Özgül SAKİ
İstanbul Milletvekili

9553

bir açıklama yapılmamıştır. Bölgede bulunan ancak kayıtlı olmayan göçmenlere dair ise hiçbir bilgiye erişilememiştir. Depremzede mülteci ve göçmenlerin nefret söylemi ve düşmanlaştırmaya maruz kaldığı, barınma problemi yaşadıkları, geçici barınma yerlerinde ve çadır bölgelerinde mekânsal dışlanmaya maruz kaldıkları, yardımların göçmenlere ulaşmadığı ve göçmenlerin olası çatışmalardan çekindikleri için yardım talebinde bulunurken geri planda durmayı tercih ettikleri bilinen gerçeklerdir. Göçmen ve mültecilerin kamu kurumlarının desteklerden faydalanamayacağı resmen açıklandıktan sonra, deprem bölgesi dışındaki bölgelerde de mülteciler barınma desteklerinden faydalanamamıştır.

Göçmenlerin “hırsız, yağmacı” damgasıyla hedef gösterildiği, özellikleri kolluk kuvvetleri tarafından kötü muamele ve işkence gördükleri basına yansımıştır. Artan şiddet vakaları göçmenlerin yaşamını daha da güvencesiz hale getirmiştir. Depremzede göçmenler yaşadıkları sorunları ifade etmekte hem dil sorunu yaşamış hem de bulundukları bölgeden gönderilme korkusu yaşamışlardır. Irkçı kışkırtmalar sonucu yerli halkın yardımlara erişememek başta olmak üzere devletin sorumluluğundan kaynaklanan öfkesi göçmenlere yönlendirilmiştir.

Bu bağlamda;

1. Depremden etkilenen Suriyeliler başta olmak üzere göçmenler ile ilgili yapılan çalışmalar nelerdir?
2. Deprem döneminde işkence ve kötü muamelesi gündeme gelen kamu görevlileri hakkında açılmış idari ve adli soruşturma bulunmakta mıdır?
3. Depremzede göçmenlerin barınma sorunu çözülmüş müdür? Kaç depremzede göçmen konteyner kentte yaşamaktadır, kaç göçmen çadırlarda kalmaya devam etmektedir? Diğer illere giden göçmenlerin barınma koşulları nedir?
4. Göçmenlerin deprem ve benzeri kriz anlarında nefret ve dışlanmanın odağı olduğu göz önüne alındığında, bu gibi durumlar açısından AFAD, kolluk kuvvetleri, jandarma, her kademe idari görevlilerin aldığı eğitim ve önlemler var mıdır?
5. Göçmenlerin deprem sürecinde yol izin belgeleri ve ikincil göçün sonuçları açısından yaşadığı sorunlar hakkında ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?